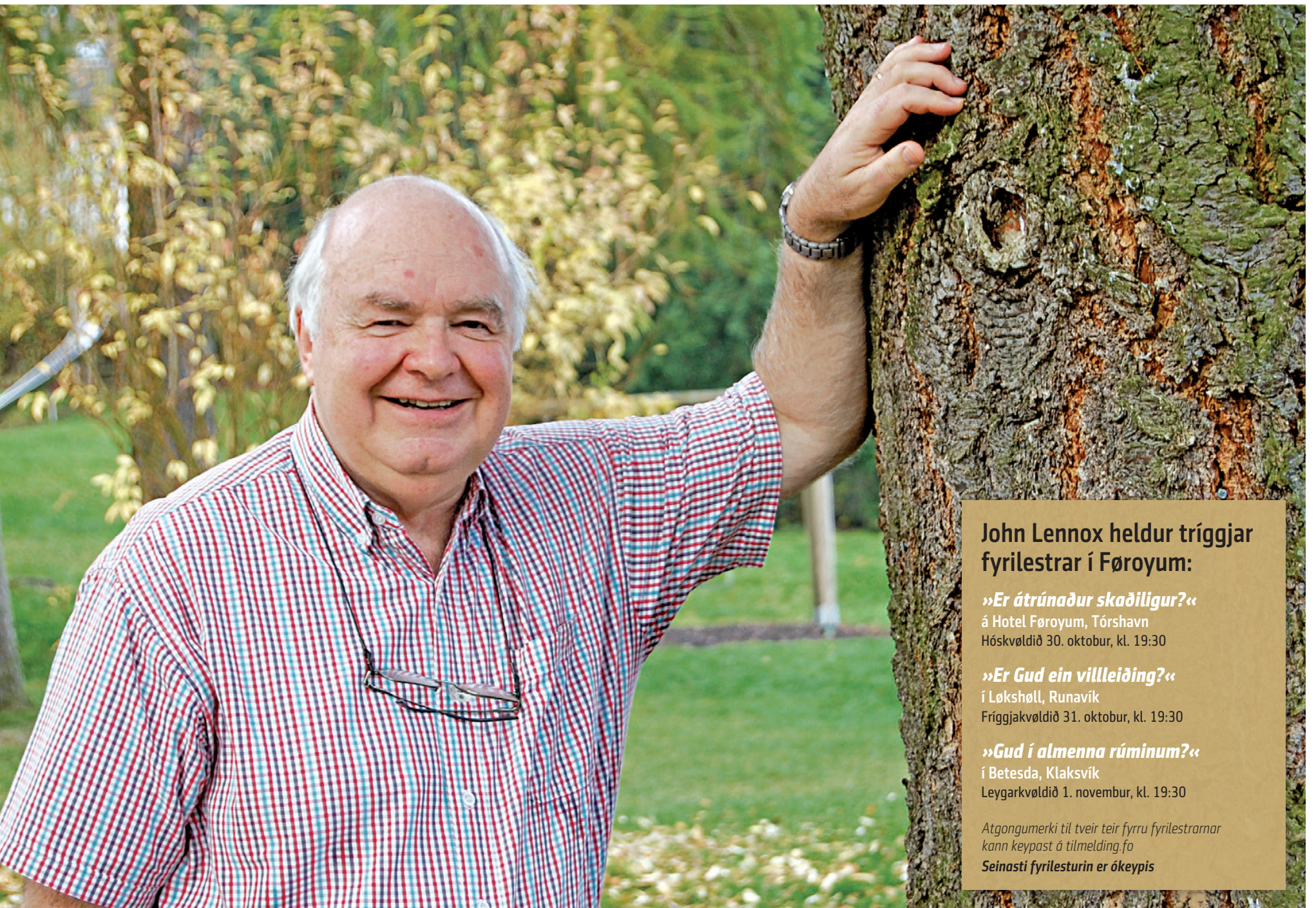

John Lennox er professari í stóddfrøði í Oxford og bjóðar gudloysi av

MYND: LITTLE PEOPLE

John Lennox heldur triggjar fyrilestrar í Føroyum:

»Er átrúnaður skaðiligur?«

á Hotel Føroyum, Tórshavn
Hóskvøldið 30. oktober, kl. 19:30

»Er Gud ein villleiðing?«

í Løkshøll, Runavík
Fríggjakvøldið 31. oktober, kl. 19:30

»Gud í almenna rúminum?«

í Betesda, Klaksvík
Leygarkvøldið 1. novembur, kl. 19:30

Atgongumerki til tveir teir fyrru fyrilestrarnar
kann keypast á tilmelding.fo

Seinasti fyrilestur er ókeypis

góðtiknir uttan nærri kanningarvirksemi, orsaka av myndugleikum, so sum heiløgum skriftum og prestum og ágrýtnum foreldrum. Eisini duga trúgvandi fólk illa at skyna á tí, sum tey ógvuliga fegin vilja skal vera satt, og tí, sum veruliga er satt. Tey, sum trúgva, trúgva tí tey fegin vilja, at lív er eftir deyðan, til dømis, ella at Gud hoyrir teirra bønir og svarar - hóast einki prógv er fyri hesum.

– Tað góða tingið við vísindunum er, at tey eru sonn líkamikið um tú trýrt tí ella ikki, segði Neil deGrasse Tyson, stjørnugranskari og agnostiskur átrúnaðarkritikkari.

Vísindi ímóti trúgv

Tí vísindini eru sjálvandi allarhægsta og allarbesta dømi uppá kritisku tilgongdina til sannleikan. Og er tað nakað, sum so-kallaðu nýateistarnir ynskja at gera krav uppá, so eru tað vísindini.

Nýmótans vísindi blivu til tá ið vesturlendsk mentan fór frá heimsuppfatanini hjá Aristoteles og Ptolemeus, og skifti hana út við tí mekanisku hjá Descart og Newton og øðrum. Heimurin var ikki longur fullur av endamáli omanifrá, men var tilfar og einki annað, uttan nakað íborið endamál. Heimurin var vorðin avgandaður.

Hóast bæði Descart og Newton vóru trúgvandi menn, og ein meiriluti av fyrstu vísindamonnum við teimum, so tók nýmótans vísindi ikki stóðu til

Gud. Teir kundu hugleiða um Gud og hansara skapandi endamál í frítíðini, men tá ið teir fóru til verka sum vísindamenn, lögdu teir átrúnaðarlígar spurningar til síðis. Hetta var einki annað enn ein spurningur um háttalag. Men skjótt gekk til metodologi bleiv til ontologi, og hugskotið spreiddist at vísindini lýstu ein heim, har einki pláss var fyri Gudi og átrúnaði.

Hesum eru nýateistarnir allir grundleggjandi samdir í. Dawkins hevur sagt, at hann ger átrúnaði tann beina at skilja hann sum í grundini vísindaligan. Fyri nógvum árum síðani, áðrenn nýmótans vísindi, eygleiddu menniskju heimin og komu tey til ymiskar niðurstøður, harav nógvar vóru átrúnaðarlígar: Toran slær, nú er Tórus uppá spæl. Ikki so nógv fekst burturúr skurðinum í ár, onkur man hava gjørt gudarnar illar. Átrúnaður er sostatt, sambært Dawkins, ein roynd at greina og lýsa heimin. Og tað er júst tað, sum vísindini gera. Átrúnaður er tí vísindi, men kiksað vísindi. Kanska tað fragasta sum var, einaferð langt síðani, men nú avoldað og óhóskandi til eina nýggja öld.

Nýateistar vísa til ítøkilig vísindalig frambrot, so sum Darwinsa menningarlæru, sum stuðlandi uppundir gudloysi. Feskasta dømi uppá hetta er uttan iva Lawrence Krauss, sum sigur seg kunna prógva, hvussu kvantum alisfrøði loyvir alheiminum at blíva til burturúr ongum. Ongin skapandi Gud er tí neyðugur.

Almenna rúmið

Alt hetta spælir ein avgerandi leiklut í politiska endamálinum yvir teimum øllum hjá nýateistum: At fremja tað sekulera samfelagið.

Góð og sunn samfeløg eru, sambært nýateistunum, treytað av sekularismu. Og sekularisma er treytað av privatisering av átrúnaði.

Føroyska gudloysisfelagið, Gudloysi, stuðlar hesi tankagongdini. Á heimasíðu sínari endurgevur felagsskapurin stuðlandi »Keypmannahavnaryvirlýsingina um átrúnað í almenna rúminum«, sum millum annað sigur:

– Vit halda, at almennur politikkur skal byggja á fakta og skilvísi, ikki dogmur.

– Vit sláa fast, at tað einasta rættvísa stýrslagið í einum fólkaræði er sekulert. Staturin er óheftur í trúarspurningum og tekur ikki nakran framum nakran annan.

– Søguliga eru tað tey mest sekulera samfeløgini, ið klára seg best, vil yvirlýsingin vera við.

Trúarverjar

Tað undrar neyván, at sterku orðingarnar hjá nýateistunum hava givið prestum, gudfrøðingum og trúgvandi vísindafólki íblástur til aftursvar, til trúarverju.

Ein teirra er bretin John Lennox. Hann er evangeliskur trúgvandi, samstundis sum hann er professari í stóddfrøði á lærda háskúlanum í Oxford. Og í

endanum av hesum mánaðinum kemur hann til Føroyar at halda almennar fyrilestrar um átrúnað, vísindi og gudloysi.

Lennox setur grundleggjandi spurnartekin við hvussu nýateistar seta trúgv upp ímóti viti og skili. Trúgv er ikki neyðturviliga blind, sigur hann.

– Trúgv er ikki eitt lop út í myrkri. Tað er tað øvugta. Tað er at seta út, grundað á prógv, mótmælir hann.

Og meir enn tað sær hann ikki vísindini sum figgindaliga sinnaðar ímóti átrúnaði og Gudi, men tekur undir við Einstein tá ið hann sigur, at tað, sum er ringast at skilja við alheiminum, er at hann yvirhøvur kann skiljast. Tað, at vit kunnu eygleiða og lýsa alheimin er fyri Lennox eitt tekin um, at skilvísi onkursvegna er bygt inni skaparverkið. Tí er tað, at vísindini yvirhøvur lata seg gera, ein stór ábending um at ein Gud er handan tað heila.

Í Keypmannahavnaryvirlýsingini lesa vit umframt tey omanfyri hesi orð:

– Vit stuðla rættinum til sekulera útbúgving og sláa fast, at undirvísing í kritiskari hugsan er neyðug. Eisini er neyðugt við frálæru í muninum millum trúgv og skilvísi sum vegvísarar til vitan[.]

Men er tað soleiðis, sum Lennox og aðrir trúarverjar vilja vera við, at eingin verulig mótsøgn er ímillum trúgv og skilvísi, so sær viðmælda institutionaliseringin av hesi misskiljing óhugnalig út. So verður átrúnaður ikki einans privatiseraður, men marginaliseraður.